

Права и задължения на адвокатите

I. група - основни права и задължения при изпълнение на професионалната дейност

II. група - права и задължения към съда

III-та група - права и задължения към адвокатската колегия и останалите колеги

IV-та група : Задължения за адвокатските сдружения или органи към адвокатите

V-та група - морални и етични задължения

I. група - Основни права и задължения при изпълнение на професионалната дейност

1. При осъществяване на своята дейност адвокатът е независим и се подчинява единствено на закона и на етичните норми. Независимостта едновременно е право и задължение за адвоката.

В същия смисъл в Испания независимостта като основен принцип е уредена едновременно като право и задължение на адвоката, което произтича от изискването на правовата държава за ефективна правна защита.

В Италия Етичният кодекс изисква от адвоката да изпълнява задълженията си, като запазва своята независимост и полага усилия за предотвратяване на евентуален външен натиск. Той трябва да продължи да търси аргументи и доказателства в полза на своя клиент, без да се влияе от неговата личност и още по-малко от произнесената вече присъда.

Във Финландия според установените правила за поведение на адвокатите от Асоциацията на адвокатите в своята практика адвокатът трябва да остане независим от външно влияние, което би могло да попречи на доброто изпълнение на неговите задължения или да препятства постигането на справедлив резултат.

2. Второ основно право на адвоката е свобода на защита. То представлява едновременно право и задължение на адвоката да съветва и защитава свободно своите клиенти. В името на справедливостта и правосъдието правото му на свободно изразяване е защитено от закона. /така в Испания/. Адвокатът не може да бъде привлечен към отговорност за действията, които е предприел, спазвайки закона и Кодекса за адвокатско поведение, в това число и за добросъвестно изпълнение на своите професионални задължения, за мнения и изказвания в съдебно заседание. /така в Армения/.

3. Трето основно право /отново в Испания изрично уредено/ - право на обществена изява и публикации: адвокатът има право на достойна, лоялна, почтена изява във връзка с професионалната си дейност при зачитане достойнството на личността, действащото законодателство, лоялната конкуренция и зачитане моралните права и задължения на адвоката. В Испания има подробен регламент за общественото участие на адвоката.

4. Права и задължения по отношение на представляваната страна: Отношенията между тях се градят на взаимно доверие. По отношение на страната, възложила правна защита, адвокатът дължи максимално усърдие и грижливост при

изпълнение на поставените задачи и пазене на професионална тайна; В Германия - задължение на адвоката да информира незабавно клиента си за всяка съществена подробност по хода на делото, както и да отговаря незабавно на запитвания на клиента си. В Швеция- основно задължение да защитава интересите на своите клиенти. В Полша - задължение за адвоката да следи за развитие на делото и да информира незабавно клиента си за него и за резултатите. В САЩ - принцип на добросъвестност : при представителството адвокатът трябва да действа добросъвестно. В САЩ - забрана за адвоката да влиза в делови отношения с клиента си или по отношение придобиване на собственост, право на ползване или други имуществени отношения против интересите на клиента, освен ако клиентът е имал възможност да потърси независимо становище, дал е писмено съгласие или адвокатът е бил добросъвестен при придобиване на права от клиента си. Адвокатът е отговорен за всички щети , които е причинил на клиента си при защита на неговите интереси, в това число чрез стажантите и сътрудниците си. Той може да се освободи от тази си отговорност само ако докаже, че е направил всичко възможно, за да предотврати нанасянето на щетата/така в Словакия/.

5.По отношение на противната страна адвокатът дължи уважение и вежливост, като се въздържа от действия и бездействия, нанасящи ѝ вреди. В САЩ - принцип на лоялността към насрещната страна : Адвокатът не трябва противозаконно да пречи на достъпа на ответната страна до доказателства или противозаконно да унищожава, да променя или да подправя документи и други доказателства. **В Полша и САЩ - на адвоката се забранява да контактува с отсрещната страна без разрешението на нейния адвокат.**

6.Задължение за адвоката да спазва нормите на действащото законодателство, да използва всички предвидени в закона способности и средства за защита правата и законните интереси на клиента и задължение за поддържане престижа на професията.

7.Право да упражнява дейност на територията на цялата страна. При държави с федерален устройствен принцип /САЩ, Германия/ - в рамките на юрисдикцията на съда, на чиято територия се намира адвокатската колегия

8.Право на възнаграждение и право на компенсация на всички текущи разходи. Размерът и начинът на изплащане на възнаграждението /изцяло или отчасти/ се определя по уговорка с клиента.

Съществуват различни регламенти за определяне на размера. В Белгия – всяка адвокатска колегия определя своя тарифна таблица; в Германия и Италия по-свободен режим: определен е само минимален и максимален размер на възнаграждението.

Забранена е уговорката за възнаграждение в зависимост от резултата /quota litis/ - т.е. забрането е уговарянето на възнаграждение в зависимост от изхода на делото или в зависимост от получената от клиента облага. Възможно е, обаче, уговаряне на хонорар в зависимост от стойността на спора /като процент от стойността на спора/, ако е съобразно официално утвърдена тарифа на хонорарите или под контрола на компетентен орган, имащ правомощия над адвоката /тази уговорка не представлява резултативен хонорар/.

В Германия адвокатът няма право да уговаря по-малко от определената в правилника минимална сума. Недопустими са уговорки, посредством които

изплащането на възнаграждение или неговият размер са определени в зависимост от изхода на делото или от успеха на адвоката /хонорар за успех/, както и договорки, според които адвокатът задържа част от извоюваната сума /quota litis/.

В Белгия е забранено всяко уговаряне на възнаграждение, свързано с резултата от обжалването. Хонорарът трябва да бъде изцяло обявен на клиента. Изисква се да бъде справедлив и оправдан.

В Австрия адвокатът има право да удържи от заплатените му от клиента налични суми сумата на своите разходи и трудовото си възнаграждение, при положение че тази сума не се покрива от авансовото плащане. Адвокатът няма право да изиска от клиента разплащане чрез взаимно прихващане на вземанията /уравняване на сметки/. Ако възникне спор по възнагражденията, той се отнася до комисията при адвокатската колегия. Ако клиентът е направил разноски пред съд, арбитражен съд или административен орган, адвокатът има право да се възползва от заложеното право за възстановяване на разноските си /това право е предоставено на последния адвокат по делото, а при множество адвокати – на първия назован адвокат./ В Италия адвокатът има право да извършва компенсации със суми на клиенти, ако хонорарът му не е платен. Той също може да събере неизплатения си хонорар си по съдебен ред.

9.Право и задължение на адвоката за опазване на адвокатска тайна. Адвокатът няма право да разкрива служебно поверената му информация без съгласие на клиента. Задължението за професионална тайна не е ограничено със срок във времето.

В Германия адвокатът трябва да задължи и сътрудниците си да опазват адвокатската тайна.

В Италия, Словакия и Китай адвокатът е длъжен да разкрие сведения за клиента, ако неоповестяването им представлява противоправно действие, прикриващо престъпление против личността или против собствеността. В Испания са регламентирани изрично изключенията, при които адвокатът може да разкрие адвокатска тайна: с оглед защитата на упълномощителя; с оглед предотвратяване на тежко престъпление, което упълномощителят може да извърши; за да се преодолеят евентуални противоречия между упълномощител и адвокат; в конкретния процес при изменение на защитата в интерес на упълномощителя; Във всички случаи разкриването на адвокатската тайна следва да става само в рамките на абсолютно необходимото за целта. Във Финландия адвокатът няма право да разкрива адвокатска тайна /тя е широко понятие и включва данни, свързани с личността, семейството, работата и професионални тайни, станали му известни по време на изпълнение на служебните му задължения/, без да е получил нужното разрешение. В Армения разкриването на адвокатската тайна може да стане два случая: със съгласието на доверителя или по преценка на адвоката, ако неоповестяването на тези сведения представлява противозаконно деяние, което може да прикрива смъртта на лице, тежка телесна повреда или имуществен ивред ив особено големи размери.

9.а. Неприкосновеност на адвокатските книжа. Забрана за използване като доказателства на документи, събрани при извършване на обиск или претърсване на жилището /кантората му, които са свързани с адвокатската тайна. /така е дефинирано в Армения/.

9.б. На адвоката трябва да се предоставя възможността свободно да се свързва и общува със своя доверител, както и да му дава консултации безпрепятствено и уединено. /така в Армения/. Адвокатът има право безпрепятствено и насаме да

общува със своя доверител, със заподозрян, обвиняем или подсъдим, дори когато им е наложена мярка за неотклонение задължане под стража. /така в Беларус/.

10.Адвокатът не е длъжен да поеме всяка защита. Той може да откаже без да обосновава причината. Той е длъжен да откаже при конфликт на интереси /така в Австрия/. Адвокатът няма право да поема задачи, за които не се счита компетентен. Приетата защита означава презюмирана компетентност, поради което адвокатът не може да се откаже впоследствие от поетата защита на това основание. /така в Италия/. В Германия адвокат, който не желае да поеме даден случай, трябва незабавно да извести клиента за това. В противен случай отговаря за причинените му вреди. в Словакия - адвокатът може да откаже предоставянето на правна помощ само при сериозни причини, в частност ако между него и клиента му няма доверие.

11.Адвокатът не може да се откаже от поетата защита и носи отговорност, в случай че стори това. Клиентът може да се откаже от адвоката. Така напр. в Италия съществува изричен регламент за забрана от отказ на поетата защита на основание некомпетентност, тъй като ако вече си я поел, се презюмира, че си компетентен. Във Франция е въведена забрана за отказ от поета защита. Във Франция - задължение за адвоката да води делото до край, освен ако клиентът не се откаже от него. В този случай адвокатът е длъжен да върне всички документи по делото на клиента.

12.Задължение за адвоката да върне на клиента оригинала на документите, които са му предоставени, при приключване на делото. В Полша - Адвокатът е длъжен при поискване незабавно да предостави на клиента цялата документация, с която разполага по делото. Ако стажант адвокатът има опит като съдия, прокурор, юрисконсулт и е издържал успешно съответния изпит, периодът на стаж може да бъде намален до 2 год. от местния адвокатски съвет.

13.Задължение на адвоката да пази препис на документите до 5 години от приключване на делото.

14.Адвокатът има право да замести друг адвокат при невъзможност от негова страна да продължи делото. Правото на заместване е свързано с определени задължения : адвокатът не може да поеме дело на друг адвокат преди да го уведоми писмено и без да поиска неговото съгласие. /тата в Испания/. Във всички случаи адвокатът трябва да получи от своя колега цялата документация и информация по делото, с цел неговото успешно продължаване. Новият адвокат следва да държи сметка дали на предшественика му е изплатен целия дължим хонорар.

15.В Белгия – задължение за адвокатите да се въздържат от действия, които накърняват честта и достойнството на гражданите

16.В Германия - задължение на адвоката да открие кантора в населеното място на съда, към който е регистриран. Съществува нарочна процедура за освобождаване от това задължение от съдебната администрация на провинцията, ако това е в интерес на правораздаването, но в този случай адвокатът е длъжен да назначи упълномощено лице с постоянно местоживеене в населеното място на съда.

17.Задължение за адвоката да съхранява своите парични средства отделно от паричните средства на своите клиенти /така в Швеция/.

18.В някои законодателства има изрично регламентирано право на адвоката да се

снабдява с преписи на документи и доказателства от съда, от другите държавни органи, обществени организации и юридически лица.

19. В Полша - по време на и във връзка с упражняване на професионалните си задължения адвокатите са защитени от закона в същата степен, в която са защитени съдиите и прокурорите.

20. В Полша - право на адвокатите на платен годишен отпуск

21. В Полша - право на адвокатите да получават процент от приходите на адвокатската колегия, освен в случаите, когато са в отпуск по болест или по майчинство.

22. В САЩ - право на адвоката да продаде адвокатската си практика, включително и клиентелата, ако са изпълнили следните условия: продаващият практиката престава да упражнява адвокатска дейност в съответния район, практиката е продадена като цяло на друг адвокат или адвокатска кантора, а така също дадено е писмено известие на всеки от потенциалните купувачи относно предложението и адвокатските възнаграждения.

23. Принцип на истинността - пред съда адвокатът не трябва съзнателно да прави лъжливи твърдения /така в САЩ/.

24. Морални и етични задължения - в отделна група са представени

II. група - Права и задължения към съда и останалите институции

1. Право и задължение на адвоката да представлява и защитава правата и законите интереси на клиентите си пред всички държавни и обществени институции.

2. Адвокатите имат право на цялата почит и уважение, дължими на професията. В един процес адвокатът може да поиска от съда да вземе необходимите мерки за осигуряване дължимото уважение от прокурора, от ответната страна и от самия съд. /така в Испания/

3. Задължение за адвоката, бидейки участник в осъществяването на правосъдието, да му съдейства, като защитава поверените му интереси. В никакъв случай тази защита не може да оправдае засягане на висшата цел на правосъдието, на която е подчинена и адвокатурата. /така в Испания/

4. Пред съда адвокатът е длъжен да действа честно, лоялно и съвестно, независимо от формата му на участие. В кръга на тези права и задължения влиза изискването за определено облекло при явяване, реда за взимане на позволение за пледиране пред съдиите, обособените места за адвокатите в съдебните зали /Испания/

5. Адвокатът има право да бъде представляван от стажант-адвокат пред всички съдилища и други служби в страната.

6. За осъществяване на процесуално представителство може да се поставят допълнителни условия – напр. задължение за съгласуване на действията с адвокат,

който е получил право на достъп до съответния съд, при изрично регламентиран специален достъп до върховните съдилища

III-та група - права и задължения към адвокатската колегия и останалите адвокати

1. Право на адвоката да участва в управлението на колегията, да избира и да бъде избран. Право на адвоката да кандидатства за ръководни длъжности.

2. Право на адвоката да иска и да получи от колегията и от Висшия адвокатски съвет защита на признатите му от закона свобода и независимост.

3. Задължение за заплащане на членски внос

4. Задължение за адвоката да сключва застраховка професионална отговорност. Адвокатът се освобождава от това задължение, ако удостовери сключена според правилата на държавата по произход осигуровка или гаранция за възможност за покриване на разходите, независимо от различните условия.

5. Задължение за професионално обучение

6. Задължение да уведомява своевременно колегията за всяка проява на неправомерно упражняване на професията,

7. задължение към другите колеги- адвокати за уважение, съдействие и въздържане от непозволенни действия срещу тях.

Адвокатите с по-голям стаж в професията са длъжни да предоставят безкористно на по-младите си колеги съвети, напътствия и насока, в случай че им е поискана такава. Адвокатът е длъжен да обръща незабавно внимание на писмена кореспонденция или телефонно обаждане на колега, което следва да извършва лично. /Испания/

8. Право на равнопоставеност с адвокатите в страната по приемане. Напр. адвокат, който докаже в правото на държавата по приемане най-малко три годишна редовна и ефективна трудова дейност, получава възможност да практикува в държавата по приемане.

9. Право на сдружаване в съюзи, граждански и професионални сдружения. Право адвокатите да упражняват професията си в сдружения, които са самоуправляващи се и независими от властите и от органите на професионална основа. Адвокатските сдружения трябва да бъдат насърчавани в техните опити за гарантиране на по-голяма независимост на адвокатите като :

а/се подкрепя каузата на правосъдие без страх;

б/защитава се ролята на адвокатите в обществото;

в/поддържа се честта и достойнството на адвокатите;

г/съставят се списъци на адвокатите, с които се улеснява достъпа до правна защита на лица в затруднено икономическо положение

д/подкрепят се правните реформи

е/увеличава се благосъстоянието на членовете на сдружението и техните семейства и

им се оказва помощ , когато обстоятелствата го изискват;
ж/осигуряват с е най-добрите условия за конкуренция между адвокатите.

В Австрия в сдружения на адвокати могат да членуват адвокати, членове на техните семейства – съпрузи и деца до навършване на 35 годишна възраст, бивши адвокати, вдовица/ец и деца на починал адвокат. Дейността на сдружението се ограничава до упражняване на адвокатска дейност, нейното подпомагане и управление на имуществото на сдружението. Дружеството има само една кантора. Адвокат може да бъде член само на едно дружество, но в дружествения договор може да се предвиди право адвокатът да упражнява професията си и извън дружеството. /Австрия/. Адвокатите - членове на сдружението са персонално отговорни. Изключението за сдружаване е предвидено изрично в някои държави - във Финландия има забрана за сдружаване; Във Великобритания – сдружаване на професионална основа е позволено за солиситъри и забранено за баристъри.

10. В Австрия – право на адвоката и на неговите наследници на пенсионно осигуряване, на осигуряване поради инвалидност и наследствена пенсия, ако адвокатът е вписан в списъка на адвокатската колегия общо 10 години, респ. този срок се увеличава на 15 години, ако адвокатът се записва за първи път след 50-та си година. 3 апенсионно осигуряване са необходими навършени 68 години /към анализ 2001 г./. В слумчай на пенсионно осигуряване и осигуряване поради инвалидност трябва да е преустановено упражняване на адвокатската професия. Прав она осигуряване дете се загубва при навършване на 19 годишна възраст / респ. 26 годишна възраст при учащите. За съпруг – правото на наследствена пенсия се загубва при сключване на втори брак.

IV-та група : Задължения за адвокатските сдружения или органи

1.Задължения на адвокатските колегии / организите на адвокатурата за защита правата и професионалните интереси на адвокатите, в това число при :

- 1.1. Арест или задължане на адвокат;
- 1.2.Вземане на решение за съдопроизводство срещу адвокат;
- 1.3.Издирване на адвокат;
- 1.4.Конфискация на документи и материали, които са собственост на адвоката

2. Задълженията на адвокатските колегии /адвокатските органи за регламентиране реда за упражняване на професията, за представителство на професията пред администрацията, институциите, съдилищата и останалите лица,

3.Задължения на адвокатските колегии /органи за постоянна професионална подготовка на адвокатите,

4. Задължения на адвокатските колегии /органи за контрол за спазване на етичните норми и приложението на дисциплинарния режим,

5. Задължения на адвокатските колегии /органи за защита на правовата и социалната държава, провъзгласяване и защита на човешките права, сътрудничество във връзка с подобряването и функционирането на съдебната система /така в Испания/.

V-та група - Морални и етични задължения

Актове, които регламентират моралните задължения на адвокатите :

-Етични кодекси относно етичните и морални принципи, които адвокатите трябва да следват /Италия, Испания, Япония, САЩ/;

- Общ европейски кодекс на адвокатурата, приет от Съвета на адвокатските колегии в Европа към Европейския съюз

Конкретни проявления на моралните и етични правила при регламентиране на права и задължения:

1.Забрана адвокатът да води дела, от изхода на които е лично заинтересован

2.Задължение да спазва в личен и в професионален план норми на поведение, с които да оправдава уважението и доверието, които професията предполага

3.Забрана при конфликт на интереси: забрана адвоката да представлява повече от един клиент по дело при конфликт на интереси или ако съществува сериозна опасност от възникването му. При възникване конфликт на интереси, при риск за накърняване на професионалната тайна или когато бъде накърнена независимостта му, адвокатът трябва да престане да действа от името на клиентите.

4.Задължение за адвоката да води делото докрай, освен ако клиентът му не се откаже от неговите услуги

5.Забрана за адвоката да прибегва до нелоялно привличане на клиенти

6.Забрана за адвоката противозаконно да пречи на насрещната страна на достъп до доказателства, както и противозаконно да ги променя, унищожава или подправя. /САЩ, Испания, Полша, Китай, Таджикистан/.

7.Задължение за адвоката да се съобразява с правилата на поведение в конкретната държава при водене на дело

8.Забрана за адвоката да дава съзнателно невярна информация на съда

9. Задължение за адвоката да защитава интересите на клиента без оглед на своите интереси

10.Задължение за адвоката да признава своите колеги адвокати от всички държави -членки и да действа почтено и вежливо спрямо тях; да държи сметка за различията, които могат да съществуват между техните правни системи и професионални организации

11.Адвокат, който е натоварен да представлява клиент, трябва да уведоми другия адвокат и не трябва да започва дейност преди да се е уверил, че е постигнато съгласие за уреждане на хонорарите и разплащането с другия адвокат

12.Адвокат не трябва да поема дело, освен по възлагане от клиент. Той може да поеме дело по възлагане от свой колега

13.Задължение на адвоката да съветва и да представлява клиента си бързо, старателно и добросъвестно. Задължение да информира клиента си за развитие на повереното му дело.

14.Забрана за адвоката да поема дела, за които знае, или би трябвало да знае, че е некомпетентен, освен ако си сътрудничи с адвокат, който има тази компетентност.

15.Забрана за адвоката да упражни правото си на оттегляне от делото по такъв начин, при който клиентът да не е в състояние да намери юридическа помощ от другиго в полезно време за избягване на увреждането му.